

Shemot 5777

Source Sheet by Chaim Kanterovitz

1. Exodus 3:1-15

(1) Now Moses, tending the flock of his father-in-law Jethro, the priest of Midian, drove the flock into the wilderness, and came to Horeb, the mountain of God. (2) An angel of the LORD appeared to him in a blazing fire out of a bush. He gazed, and there was a bush all aflame, yet the bush was not consumed. (3) Moses said, "I must turn aside to look at this marvelous sight; why doesn't the bush burn up?" (4) When the LORD saw that he had turned aside to look, God called to him out of the bush: "Moses! Moses!" He answered, "Here I am." (5) And He said, "Do not come closer. Remove your sandals from your feet, for the place on which you stand is holy ground. (6) I am," He said, "the God of your father, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob." And Moses hid his face, for he was afraid to look at God. (7) And the LORD continued, "I have marked well the plight of My people in Egypt and have heeded their outcry because of their taskmasters; yes, I am mindful of their sufferings. (8) I have come down to rescue them from the Egyptians and to bring them out of that land to a good and spacious land, a land flowing with milk and honey, the region of the Canaanites, the Hittites, the Amorites, the Perizzites, the Hivites, and the Jebusites. (9) Now the cry of the Israelites has reached Me; moreover, I have seen how the Egyptians oppress them. (10) Come, therefore, I will send you to Pharaoh, and you shall free My people, the Israelites, from Egypt." (11) But Moses said to God, "Who am I that I should go to Pharaoh and free the Israelites from Egypt?" (12) And He said, "I will be with you; that shall be your sign that it was I who sent you. And when you have freed the people from Egypt, you shall worship God at this mountain." (13) Moses said to God, "When I come to the Israelites and say to them, 'The God of your fathers has sent me to you,' and they ask me, 'What is His name?' what shall I say to them?" (14) And God said to Moses, "Ehyeh-Asher-Ehyeh." He continued, "Thus shall you say to the Israelites, 'Ehyeh sent me to you.'" (15) And God said further to Moses, "Thus shall you speak to the Israelites: The LORD, the God of your fathers, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob, has sent me to you: This shall be My name forever, This My appellation for all eternity.

שְׁמוֹת ג': א'-ט"ו

א

(א) ומֹשֶׁה הָיָה רֹעֵה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתֵנוֹ
 בְּהַר מִדְיָן וַיִּגְדֹּג אֶת־הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל־הַר
 הַהַר הַזֶּה
 (ב) וַיֵּרָא מִלֵּאֵף יְהוָה אֵלָיו בִּלְבַת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסִּבְיָה
 וַיִּרְא וְהִנֵּה הַסִּבְיָה בֹטֵר בְּאֵשׁ וְהַסִּבְיָה אֵינָהוּ אֲכָלָה: (א)
 וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־טִמְרוֹתָהּ הַהִלֵּל הֲנִה
 מִדְּבַר לֹא־יִבְעַר הַסִּבְיָה: (ד) וַיִּרְא יְהוָה כִּי סָר לִרְאוֹת
 וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסִּבְיָה וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה מֹשֶׁה
 וַיֵּאמֶר הַנְּחִי: (ה) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים תִּקְרַב הַלֵּם שְׁלִיחֵי־לֵיךְ מִלְּפָנֶיךָ
 רַגְלֶיךָ כִּי הִמְלִיכִם אֲשֶׁר אֶתְּהַ עֹמֵד עָלָיו אֶדְמֶת־קִדְשׁ
 הוּא: (ו) וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים אֲבִיךָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי
 יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתַּר מֹשֶׁה כִּי רָא מִטִּבְיַת
 אֱלֹהִים הַהִלֵּקִים: (ז) וַיֵּאמֶר יְהוָה רְאֵה רְאִיתִי אֶת־עֲגֹנֵי עַמִּי
 אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת־צַעֲקוֹתָם שָׁמַעְתִּי מִמִּצְרַיִם וַיִּשְׁמָעוּ כִּי
 יִבְעִתִי אֶת־מִצְרַיִם: (ח) וַאֲרִד לְהַצִּילֹךְ! מִכַּד מִצְרַיִם
 וְלִהְיוֹתֹךְ מִדֵּי־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל־אֶרֶץ שׂוֹבְהֵי וְרִחְבֵּה
 אֶל־אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ אֶל־מִקְוֹם הַכְּנָעֲנִי וְהַחִתִּי
 וְהָאֱמֹרִי וְהַקְּנִזִּי וְהַחִיטִּי וְהַיְבוּסִי: (ט) וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקוֹת
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּאָזְנִי אֵלַי וְגַם־רָאִיתִי אֶת־הַלֵּלֶיךָ אֲשֶׁר
 מִצְרַיִם לִתְצִיָּם אֲתָם: (י) וְעַתָּה לֵבֹךְ וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל־מִצְרַיִם
 וְהוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (יא) וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה
 אֱלֹהֵי־הַתְּהַלֵּלִים מִי אֲנִי כִּי אֵלֶּךְ אֶל־מִצְרַיִם וְכִי אֹמְרָא
 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (יב) וַיֵּאמֶר יְהוָה כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ
 וְנִהְיֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֶיךָ אֶת־הָעָם
 מִמִּצְרַיִם תִּעֲבֹדוּן אֶת־הַתְּהַלֵּלִים עַל הַהַר הַזֶּה: (יג)
 וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה אֱלֹהֵי־הַתְּהַלֵּלִים הַזֶּה אֲנִי כִּי אֵלֶּךְ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאֶמְרָתִי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְתִּי אֵלֵיכֶם וְאָמְרוּ־לִי
 מַה־שְּׁמוֹ מִה אֶמַר אֲלֵהֶם: (יד) וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה
 אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֵּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה
 שְׁלַחְתִּי אֵלֵיכֶם: (טו) וַיֵּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה
 כֹּה־תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֵלֵיכֶם
 אֶמְרָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְתִּי אֵלֵיכֶם
 וְהָשְׁמִי לְעֵלָם וְנִה זְכָרִי לְדֹר דָּר:

ב. אברבנאל על תורה, שמות ג':ד':ב'

2. Abarbanel on Torah, Exodus 3:4:2

...

(ד) והנה אמר אנכי אלהי אביך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שם אלוה בכל אחד מהאבות להעיד על ענין גמול וזוהי שבגלות מצריים נתחברו שלש סבות מסייעות בדברי הא' הגזרה שנגזרה במעמד בין הבתרים לאברהם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וגו' והב' לידת יצחק שמאיתה שעה התחילו שנות הגלות וכאלו הוא התחיל בו. והג' ירידת יעקב למצרים עם ביתו ובניו וכל יוצאי יריכו כי הוא הולכים שמה והסגרים ביד המצריים והיה הוא אם כן סבה מגעת ותכליתית בגלות והנה הודיע הקדוש ברוך הוא למשה שג' הסבות האלה כלן מאתו היו מסודרות וכל אחת וא' מהן היתה אלהית ומושגחת ולזה אמר אנכי אלהי אביך וביחוד על כל אחד מהאבות ופירש מי הוא האב אשר מיון בדבריו ואמר אלהי אברהם שנגזרה לו הגזירה כי מהאל יתברך היתה שאלתו במה אדע כי אירשנה כדי שישיהו ידוע תדע כי גר יהיה זרעך ושג' כ' רצה באמרו אלהי אביך על יצחק שהתחיל בגלות מן השעה שגולו כי גם זה מאתו יתברך היה ועל זה אמר אלהי יצחק וגם כן פירש מה שאמר אלהי אביך על יעקב שהוא אשר חתם השלים הגלות בירידתו למצרים ועליו אמר ואלהי יעקב רוצה לומר גם זה מאתו היה הגה אם כן באמרו ואלהי אביך בלשון יחיד כיון על כל אחד מהם ולהיות כ"א מהם התחילה לגלות הזוה באופן מתחלף מאחזר אמר בכל אחד מהם אלהי אברהם אלהי יצחק אלהי יעקב והזמירה בזה השאלה הו':

3. Sefat Emet, Exodus, Shemot 1:5-6

...

ג. שפת אמת, שמות, שמות א':ה'-ו'

(ה) וא"ל מה שמו מה אומר כו'. ודאי עיקר שאלתו הי' בדבר הנוגע לעיקר הגאולה. כי שמו ית' הוא ע"ש גילוי מלכותו. ובעת הגלות נסתר כבוד שמו. והגאולה היא להיות זה נודע ונתברר שכבוד שמו משגיח על הכל. ושהגלות רק הסתר וקליפה מבחוץ. וכ' זוה"ק מאי שבת שמה דקוב"ה. כי בחי' שבת הוא זה העל' של כל דבר לשורשו להתדבק בחיות הש"י. וז"ש שישאלו מה שמו. פי' עתה בגלות שימצאו הארץ מכבוד שמו גם עתה. והתשובה אהי' פי' מה שע"י הגלות יתברר כבודו יותר אח"כ בתוספת ויתרון אור מן החושך שידעו מצרים כי ה' הוא אלקים. וע"י הגלות יתברר ידיעה זו גם במצרים. ואח"כ כתיב ה' איש מלחמה ה' שמו. שנתברר שה' ושמו אחד ושם הוי' מורה ע"ש הי' הוה ויהי' שלפניו ית' הכל א' שהוא למעלה מן הזמן. ובודאי אמונה שלימה לא הי' אז לישראל. ומרע"ה שא' והן לא יאמינו לא טעה ז"ו אף דכ' ויאמן העם כי יש מקטני אמונה. וכ' ואהי' אצלו אמון במד' בראשית אמון רבתא כו' כי אמונה הוא המשכה ודביקות בשורש. [ויש אמונה בדרך ביטול ויש אמונה הנרגשת כרואה בעין וזהו בחי' מרע"ה אספקלייא דגהרא] וכ' והן לא יאמינו לי פי' להיות גמשימין אחר אמונת מרע"ה. והלא אחר כל הגאולה כ' ויאמינו בה' ובמשה כו'. מכלל שמקודם הי' אמונה בדרך גסתר. וז"ש מה שמו. [וכ' כי יאמרו כו' גראה אליך ה'. כי לא יוכל לברר להם שגם הארת ה' הוי' ב"ה בעצמו יש ג"כ גם עתה]. וכך נראה פי' מ"ש והי' אם לא יאמינו כו' הארת הראשון כו' דמי איכא ס' קמי שמיא. אבל אלו הג' אותות היו מדריגות באמונה שע"י צמצומם אלו יוכלו להתדבק ולהאמין אף שלא יהיו כבחי' מרע"ה. [ולזה הי' קשה למרע"ה להיות השליח להם דכ' כה תאמר לבנ"י כו' ומדדגתו בחי' זה]. ובשבט יש הארה לאמונה זו. וזהו ענין המזמור שיר ליום השבת לברך אף שגראה רשעים מצליחים. שאינו אמת. רק דמיון חוץ. והיות הפנימיות כז' הש"י כב"ל: שייך לעיל

(ו) [פי' שם הוי' הוה תמיד. כדכ' אני ה' לא שגורתי ותמיד
הזאתה נגלית גם בימות הגלות. לכך נק' אספקלריא דנהרא.
ואמונת מרע"ה הוי' שפ. אבל בג"י לא היו מאמינים בענין
גבוה כזה רק בבה"י כה כו' שיש השתנות בגלות. וזה שם אהי'
על אח"כ כמ"ש לעיל. ואח"כ כ' ה' שמו. שאחר כל הגאולה
באו לבתי' זה ושם כ']

והאמינו בו' והמשה כב"ל:

4. Rashi on Exodus 3:14:1-15:2

(14) I AM THAT I AM אשר אהיה אשר אהיה (14) I will be with them in this sorrow — I Who I will be with them in the subjection they will suffer at the hands of other kingdoms (Berakhot 9b). Whereupon Moses said to him: Lord of the Universe! Why should I mention to them other sorrows: they have enough with this sorrow! God replied to him: You have spoken rightly — כה כה THUS SHALT THOU SAY etc.... Ehyeh, “I am” — without the addition of אשר אהיה which has reference to future sorrows — has sent me unto you”.

(1) THIS IS MY NAME FOR EVER זה שמי לעלם (1) The last word is written without ו (so that it may be read לעלם and it would mean “this is My Name which is to be concealed”) to suggest: Conceal it (this Divine Name), so that it shall not be read exactly as it is written (but should be read as אהי' cf. Pesachim 50a; Exodus Rabbah 3:7).

(2) AND THIS IS MY MEMORIAL (the word may signify “the mention of Me”) — He taught him how the Divine Name should be read. So, too, did David say, (Psalms 135:13) “O Lord, Thy name is for ever (שמך לעולם), O Lord, Thy memorial is throughout all generations (זכרך לדור ודור).

7. רש"י על שמות ג': י"ד - א' - מ"ו: ב'

(י) אהיה אשר אהיה. אהיה עמם בקרה זו אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכויות. אמר לענין, ובונו קל עולם, מה אני מנסה להם קרה אחרת? דים בקרה זו! אמר לו יפה אמרת, כה תאמר וגו' (ברכות ט'):]

(א) זה שמי לעלם. קטר נ"ו, לומר, שקלימהו - קולא יקרא בקרבן (פסחים ג').

(ב) וזה זכרי. לקחו שיאף נקרא. וכן קוד הוא אומר, "ה' שקף לעולם ה' זקוף לדר ודר" (תהלים קל"ה):]

Derech Hamelech Piaieczna Rebbe 134

... Therefore exluding fear of heaven , one needs to awaken within him fear of sin for Rambam compares fear to one standing before a kingso we should imagine ourselves as taught in S.A...For one who stands before the king thinks not of sin or rebellion but is in awe of his presence.. so too the Ish Yisrael if he can imagine this standing before Hashem if he forgets this due to sin or other distraction can stumble in sin. Here he needs also the fear of sin to awaken a hatred of sin and disgust of it...The Egptians wanted to cause israel to sin...only through Torah can we return...

5. Ohev Yisrael, Bechukotai 5:2

...

ה. אהב ישראל, בחוקתי ה'בי'

(ב) אמנם י"ל כי בחי' תוכו של אדם זה הנשמה הק'. ותוכה של הנשמה הוא המקור והשורש שלה מעולם העליון הק'. שהוא בחי' וטוד הגן הק' כגודע והוא בחי' יסוד המלכה הק' העליונה. והבטיחה הבורא ב"ה וב"ש. כאשר נלך בחוקותיו ונשמור מצותיו אז והתהלכתי בתוכם. היינו בתוך תוכם שהוא סוד גן הק'. וזהו סוד יחוד קבה"ו. וזהו שפירש"י אטייל עמכם בג"ע ואהיה כאחד מכם כי משם הוא ג"כ שורש נשמות ישראל. יכול לא תיראו ממני. היינו שע"י גודל האהבה ושיעשועים מזה ויחוד הק'. ולעוצם הפלגת נעימות דבר זה. יכול שלא תוכלו לבוא למדת היראה. וא"כ נחסר זה התענוג. ועיקר התענוג של הצדיקים הק' לירא מפחד ה'. ומהדר באונו בכל עת ולזה הבטיחה הקב"ה שגם מדת היראה לא יחסר לעם ה'. וזהו והיה ה' לי לאלהים. וכיה"ר אמר. והבן כ"ז היטב:

